

Η ΠΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
Η Ομάδα που είχε τη φροντίδα της Πύλης Αμμοχώστου. Από αριστερά ο Δημήτρης Κουλερμής της Τεχνικής Υπηρεσίας, ο κ. Ανδρέας, Δημοτικός Γραμματέας, ο κ. Σαββίδης, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Κήπων, ο Ντίνος Κωνσταντίνου, ο Δημοτικός Μηχανικός, η Άννα Μαραγκού, Πολιτιστική Λειτουργός, ο Πεύκιος Γεωργιάδης και ο Ανδρέας Παπαϊωάννου.

Ο άνθρωπος με την ανοικτή αγκαλιά

> Οι σημαντικοί σταθμοί της ζωής του Πεύκιου Γεωργιάδη

Της Αντιγόνης Σολομωνίδου Δρουσιώτου

Όσοι είχαν την ευτυχία να τον γνωρίσουν, έχουν να λένε για την υπομονή του, τη δεκτικότητα του, την καλοσύνη του και το αφοσιωτικό του χαμόγελο. Πάντα ανοιχτόκαρδος και προσίτος, απλός, ενίοτε και εκρηκτικός, αντιπαθούσε τους τύπους και εστίαζε την προσοχή του στην ουσία. Ο Πεύκιος Γεωργιάδης, είχε ενεργότατη ανάμιξη στα κοινά εδώ και πάρα πολλά χρόνια. "Καλύτερα να μην είσαι δημοφιλής τον καιρό που είσαι Υπουργός, αλλά να σε θυμούνται μετά για το έργο που έκανες", μας είχε πει, ίσως και κάπως προφητικά, στην τελευταία συνέντευξη που μας έδωσε, και από την οποία αναδημοσιεύουμε μερικά αποσπάσματα.

Τα παιδικά χρόνια ήταν ευτυχισμένα, ωστόσο από οικονομικές πλευρές δεν ήταν καθόλου εύκολα. Ο πατέρας, όντας δασικός έπαρχος, έμενε στο Σταυρό της Ψάκας ή σε άλλους Δασικούς Σταθμούς και με την οικογένεια βρισκόταν μόνο τα Σαββατοκυριακά. Ο μικρός Πεύκιος έμενε με τη μητέρα του και τη μεγαλύτερη αδελφή του. "Δημιούργησα από τότε μια ιδιαίτερη σχέση με τη μητέρα μου που αγαπούσα πάρα πολύ και επηρέασε τη ζωή μου. Τα καλοκαίρια τα περνούσαμε κοντά στον πατέρα και όλη μέρα γύριζα στα δάση με ένα λαγωνικό σκυλί του πατέρα μου".

Το γυμνάσιο πήγε στο Παγκύπριο, και όπως ο ίδιος έλεγε, δεν διάβαζε πολύ τα μαθήματα, προτιμούσε άλλα βιβλία. "Ήμουν σχετικά καλός μαθητής, πολύ ζωηρός, ουδέποτε πήρα διαγωγή άριστα, εκτός του τελευταίου χρόνου". Στην Πέμπτη τάξη μάλιστα, απεβλήθη διότι... περπατούσε με μια μαθήτριά. "Τότε οι έρωτες έφταναν μόνο στο να κρατά το χέρι ο ένας του άλλου. Το Παγκύπριο Γυμνάσιο ήταν πολύ αυστηρό. Έπαιζα βιολί στην ορχήστρα και ήμουν στη χορωδία του σχολείου, έπαιζα και σ' ένα θέατρο. Η αγάπη για τις τέχνες ξεκίνησε από το σχολείο, με βοήθησε πολύ ο ζωγράφος Διαμαντής που ήταν δάσκαλός μου. Διάβαζα πολλά ποιήματα, ανακάλυψα τότε τον Καβάφη, από το 1950, τον οποίο θαυμάζω από τότε". Όταν ήρθε η ώρα για σπουδές, ο Πεύκιος βρέθηκε μπροστά σε δίλημμα. Ο πατέρας του ήθελε από τον Πεύκιο να σπουδάσει ένα επάγγελμα ανεξάρτητο. "Επέλεξα την αρχιτεκτονική αντίελεγκτή ή βιομηχανικός χημικός. Μετά τον πρώτο χρόνο στο Πανεπιστήμιο έγραψα στον πατέρα μου ότι θα πήγαινα για οικονομικά στο London School of Economics. Είχα διαβάσει τότε ένα βιβλίο του Αλέξη Καρέλ, "The man the upkown", που έλεγε ότι για να μπορέσεις να ανακαλύψεις τον άνθρωπο και να δοθεί ολοκληρωμένη πρόταση ζωής έπρεπε να τον δεις σφαιρικά και ολοκληρωμένα. Για να το πετύξεις αυτό έπρεπε να θυσιάσεις 40 χρόνια από τη ζωή σου μελετώντας όλες τις επιστήμες που αφορούσαν τον άνθρωπο. Μου μίπηκε η ιδέα να το κάνω κι εγώ. Θα άρχιζα με Οικονομικά και μετά θα συνέχιζα με Ιατρική, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία κ.λπ. Ο πατέρας μου δεν δέχτηκε γιατί έβλεπε ότι ήταν μια ουτοπία και ένα όνειρο νεανικό".

Όταν ο Πεύκιος σπούδαζε, ο πατέρας του έστειλε τις 25 από τις 50 λίρες του μισθού του. "Η οικογένειά μου θυσιαζόταν για μένα. Δεν μπορούσα να τους απογοητώσω και δεν το μετάνιωσα. Αισθάνομαι πολύ ευγνώμων στους γονείς μου, για τις θυσίες που έκαναν και την αγάπη που μου έδωσαν γιατί ουδέποτε τους είδα να τσακνώνονται μεταξύ τους. Αυτό και αν είναι μεγάλη κληρονομιά".

Οι σπουδές στην Αγγλία ήταν ένα μεγάλο σχολείο για τον Πεύκιο Γεωργιάδη, ο οποίος γνώρισε ιδιαίτερα αυτό που τον ενδιέφερε: Τη σύγχρονη τέχνη. "Αυτό μου άνοιξε τα μάτια". Στο πανεπιστήμιο έμαθε και κάτι άλλο, εξίσου σημαντικό: "Τη δημοκρατική αντιμετώπιση πραγμάτων και την ανεκτικότητα. Ήμουν στην Αγγλία την εποχή της ΕΟΚΑ και ουδέποτε μου είπαν οτιδήποτε οι Άγγλοι συμμαθητές μου. Με εξέλεξαν μάλιστα αντιπρόσωπο των φοιτητών της Αρχιτεκτονικής Σχολής στο Συμβούλιο των Φοιτητών του Πανεπιστημίου". Μεσούντος του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ, ο Πεύκιος ήθελε να έρθει στην Κύπρο, αλλά και πάλιν δεν ήταν βέβαιος. Εξάλλου, ο πατέρας του,

τού είπε ότι προείχαν οι σπουδές. "Ήμουν από το Γυμνάσιο πολύ ένθερμος υποστηρικτής της Ένωσης και ήθελα να έλθω να λάβω μέρος, αλλά από την άλλη, με τα χρόνια, άρχισα να νιώθω ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τον αγώνα, διότι δεν ήμουν βέβαιος πού θα κατέληγε, ιδιαίτερα με την ανάμιξη της Τουρκίας. Παρόλο που έβλεπα τη μεγάλη και ηρωική προσπάθεια, αισθανόμουν ότι μπορούσαμε να οδηγηθούμε σε προβλήματα και αδιέξοδα".

Το 1956 γνώρισε στο Λονδίνο τη γυναίκα με την οποία μοιράστηκε το υπόλοιπο της ζωής του, τη Μάργαρετ, υπάλληλο της αεροπορικής KLM στη Γερμανία. "Την επόμενη χρονιά πήγα στη Γερμανία, αρρώστησα όπως σας είπα και έκανα τρεις μήνες σε νοσοκομείο. Με περιποιήθηκε πάρα πολύ. Γύρισα στην Κύπρο το 1959, ήλθε δυο τρεις φορές στην Κύπρο, αλλά οι Γερμανοί δεν ήθελαν την κόρη τους να παντρευτεί Κύπριο, ο οποίος μάλιστα δεν ήταν ούτε Καθολικός. Είχαμε πολλές αντιδράσεις

μέχρις ότου ήρθο το "ανάθεμα" μεταξύ του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως και του Πάπα. Η Μάργαρετ είναι από τις πρώτες ξένες που έμαθε καλά τα ελληνικά και ξέρε καλά την Κύπρο. Αγάπησε την Κύπρο και ήθελε να μείνει τον τόπο και τη γλώσσα. Ερχόταν καθηγητής φιλόλογος στο σπίτι και της έκανε μάθημα, λογοτεχνία και ποίηση. Μελέτησε τον τόπο. Είναι πολύ ικανή με τα χέρια της και την ενδιαφέρει πολύ η τέχνη και είναι αφοσιωμένη στην οικογένειά της. Είναι μια σπουδαία γυναίκα και η προσφορά της Μάργαρετ στη ζωή μου, στην καριέρα μου και στη δημιουργία της οικογένειάς μας, είναι τεράστιας σημασίας. Χωρίς τη Μάργαρετ δε νομίζω να τα κατάφερα στη ζωή".

Στη συνέντευξη που μας παραχώρησε, ο Πεύκιος Γεωργιάδης μίλησε για πρώτη φορά και για τον γολγοθά που ανέβαινε ο ίδιος και η οικογένειά του για πολλά χρόνια, εξαιτίας του προβλήματος υγείας που αντιμετώπιζε το πρώτο παιδί, ο Παν, ο οποίος υπέφερε από δύο χρόνων και υπέκυψε όταν έγινε 19. "Εγώ είχα και τη δουλειά μου, η Μάργαρετ όμως το ζούσε καθημερινά και υπέφερε πάρα πολύ και ταυτόχρονα είχε άλλα τρία παιδιά ν' αναθρέψει. Ήταν μια ηρωίδα. Προσπάθησα να μην καταρρεύσω και πολλές φορές αρνιόμουν να συζητώ με το θέμα. Δεχτήκαμε το παιδί μας και κάναμε ό,τι μπορούσαμε. Σήμερα έχουμε τρία παιδιά και είμαι πολύ περήφανος και για τα τρία - την Κάριν, την Αλέξια και τον Στέφανο και μια εγγονή, την Κλειώ".

Ένα άρθρο και ο Τάσος

ΜΕ τον Τάσσο Παπαδόπουλο τον συνέδεε μια πολύχρονη φιλία. "Από το νηπιαγωγείο ήμαστε μαζί. Είναι μια παιδική φίλια που είχε τα διαλείμματά της, μια που στο δημοτικό πήγαμε σε διαφορετικά σχολεία, αλλά βρεθήκαμε αργότερα στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Θυμάμαι στο Γυμνάσιο ήταν υπεύθυνος για την έκδοση του περιοδικού "Μαθητική Εστία". Είχαμε τότε πρόβλημα με τις σχέσεις των δυο φύλων και έγραψα ένα άρθρο λέγοντας ότι αυτά είναι αναχρονιστικά. Ο Πρόεδρος το "έφτιαξε", διότι όπως τα έγραφα είναι κινδύνευα να μην δημοσιευτεί".

Μανιώδης συλλέκτης

ΑΠΟ το 1969 ο Πεύκιος Γεωργιάδης άρχισε να μαζεύει αρχαία αγγεία, και στη συνέχεια, εμπλούτισε τη συλλογή του με έργα τέχνης Κυπρίων καλλιτεχνών, λαϊκής ζωγραφικής, κυπριακά ασημικά, προυνόμαχαιρα, αρχαία αγγεία, γραμματόσημα, ξυλόγλυπτα, και κυπριακά κεραμικά. Διέθετε επίσης συλλογή με πέτρινες ελληνικές ρωμαϊκές άγκυρες που έβρισκα στο βυθό της θάλασσας.

Πρωτοπόρος υπηρέτης της αρχιτεκτονικής

> Αφιέρωσε τη ζωή του στη διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής

ΤΟΥ ΝΕΑΡΧΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Εγινε γνωστός στο ευρύ κοινό μετά το διορισμό του στη θέση του Υπουργού Παιδείας. Η προσφορά του ωστόσο ήταν πολύ μεγαλύτερη ως αρχιτέκτονας. Προσφορά αναγνωρισμένη από τον αρχιτεκτονικό κόσμο. Έμπειρος αρχιτέκτονας, αγκάλιαζε τους νεότερους στο επάγγελμα, αναλαμβάνοντας την επαγγελματική τους καθοδήγηση. Πρωτοπόρος σε πολλά ζητήματα, εργασιομανής, μακίμος αρχιτέκτονας, δραστήριος, αποφασιστικός. Ακόμα και σε αρχιτεκτονικά θέματα φρόντιζε να αναδεικνύει την κοινωνική του πτυχή. Επεδείκνυε ξεχωριστό ενδιαφέρον για αποκατάσταση και διατήρηση της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς. Για τον αρχιτέκτονα Πεύκιο Γεωργιάδη, αφιόνοντας για λίγο στην άκρη την προσφορά του ως Υπουργός, μίλησαν στο "Φ", ο πρώτος πρόεδρος του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου, Νίκος Μεσαρίτης και ο Πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου, Κωνσταντίνος Μαραθεύτης. Ο Πεύκιος Γεωργιάδης ήταν από τους πρώτους μορφωμένους αρχιτέκτονες στην Κύπρο.

Ήταν ένας αρχιτέκτονας θετικά επηρεασμένος από τη συμπεριφορά των αρχιτεκτόνων διεθνώς - της εποχής του '50-'60 - εποχή όπου θεωρείτο αδιανόητο να είσαι αρχιτέκτονας. Μετέφραζε την αρχιτεκτονική σε μία επιστήμη, επιστημονίζοντας τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επηρεάσει τον κόσμο και την κοινωνία. Η στάση και συμπεριφορά του, είχε θετική επίδραση και στους άλλους αρχιτέκτονες. Όπως λένε οι συνάδελφοί, έφερε το πνεύμα του ενεργού αρχιτέκτονα στην Κύπρο. Προτάσεις, ιδέες και εισογήσεις που είχε δεν τις κρατούσε για τον εαυτό του. Μέσω των συνδεδεμένων οργανώσεων του αρχιτέκτονα τις προωθούσε, χωρίς ο ίδιος να επιδιώκει να αναρριχηθεί σε κάποια θέση ή να αντλήσει προσωπικό όφελος. Αποφύγετε αντιπαράθεσης για θέματα δουλειάς προεβάζοντας την άποψη ότι πάντα υπάρχει συναινετική λύση. "Πάντα υπάρχει τρόπος για να βρούμε μία συναινετική οδό. Με την αντιπαράθεση δεν λύνονται τα προβλήματα", έλεγε σε δύσκολες στιγμές σε συνάδελφούς του. Το πιο σημαντικό έργο του Πεύκιου Γεωρ-

ιάδη, όπως το βλέπουν οι συνάδελφοί του, δεν έχει σχέση με κάποιο οικοδόμημα ή κατασκευή. Σχετίζεται με την πρωταγωνιστική του συμμετοχή για διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Σε αυτόν τον τομέα δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι αφιέρωσε τη ζωή του. Ίδρυσε τον Παγκύπριο Οργανισμό Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΠΟΑΚ). Όργωσε κυριολεκτικά χωριά με άλλους αρχιτέκτονες, παρουσιάζοντας σε πολλές κοινότητες τι σημαίνει η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Τα πρώτα χρόνια μετά την εισβολή, ξεκίνησε να αναπτύσσεται στην Κύπρο η ιδέα για διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Τότε μετά τον πόλεμο επικρατούσε γενικά μία αναρχία και υπήρχε η τάση να κατεδαφίζονται αρκετά κτίρια με το πρόσχημα να κατασκευαστούν νέα για την επαναδραστηριοποίηση των προσφύγων. Ο Πεύκιος Γεωργιάδης βλέποντας να σβήνει αυτός ο πλούτος, δεν έμεινε άπρακτος. Αποφάσισε να ξεκινήσει μαζί με τον επίσης αρχιτέκτονα το Νεοπόλεμο Μιχαηλίδη, μία προσπάθεια προστασίας των παλιών κατασκευών. Σιγά-σιγά

δημιούργησαν μία ασπίδα προστασίας της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Με πρωτοποριακές ιδέες και προτάσεις φρόντιζε να σώσει ιστορικά κτίρια. Είχε ενεργό ρόλο στην αλλαγή της εικόνας των σχολικών εγκαταστάσεων. Ως μέλος του Συνδέσμου Αρχιτεκτόνων είχε εμπλακεί σε μία προσπάθεια ώστε τα σχολεία να κατασκευάζονται μέσα από αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και όχι μόνο κατ' εντολή των τεχνικών υπηρεσιών του Υπουργείου. Αφού έσπευε τον σπόρο, συμμετέχοντας στη διαμόρφωση άποψης από τους αρχιτέκτονες, μπόρεσε στη συνέχεια να τον καλλιερήσει. Τότε υπήρξαν πολλές αντιδράσεις καθώς η δημοσία υπηρεσία δεν επέτρεπε να εμπλακούν άλλοι αρχιτέκτονες. Ένα από τα επιχειρήματα που προέβλεπαν οι αρχιτέκτονες, ήταν ότι όλα τα σχολεία ήταν κτισμένα στο ίδιο μοτίβο. Όταν ανέλαβε το Υπουργείο, τον Μάρτιο του 2003, φρόντισε να καλλιερήσει αυτή την ιδέα. Σταδιακά ξεκίνησε να αλλάξει η εικόνα των σχολείων. Είτε με την αλλαγή στα χρώματα των τοίχων, είτε με τη δημιουργία νέων χώρων, κατάφερε να μετατρέψει τα σχολεία σε χώρους πιο προσίτους για τα παιδιά.